

BARNA PÉTER*

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK EURÓPÁBAN ÁLLOMÁSOZÓ REPÜLŐERŐINEK A-10A CSATAREPÜLŐGÉPEI 1979-1993 KÖZÖTT

II. RÉSZ

Az első részben áttekintettük az A-10A csatarepülőgép kifejlesztését, illetve nyugat-európai telepítését, ideértve a típust az említett térségben repülő amerikai alakulatokat. Ebben a részben elsősorban az ide vonatkozó szervezeti átalakításokkal és támaszpontokkal foglalkozunk.

A 10. TFW ÁTFEGYVERZÉSE

Az Egyesült Királyság területén, azalconburyi légi bázison állomásozó 10. harcászati felderítőrepülő-ezred (Tactical Reconnaissance Wing – TRW) jelölését, miután az alárendelt felderítőrepülő-századokat feloszlatták, az RF-4C repülőgépeiket pedig kivonták az ezred állományából, 1987 augusztusában 10. harcászati vadászpilóta-ezredre (TFW) változtatták. A bentwatersi bázis szűfoltóságának megszüntetése végett az ott állomásozó 509. és az 511. TFS-t a 10. TFW alárendeltségébe helyezték. Az 509. TFS 1988. június 1-jén, az 511. TFS pedig 1988. szeptember 1-jén vált hivatalosan hadrafoghatóvá az új,alconburyi légi bázison.

ELŐRETOLT HADMŰVELETI REPÜLŐTEREK

A korábbi terveknek megfelelően Nyugat-Németország területén mind a hat repülőszázad számára egy-egy „saját” előretolt hadműveleti repülőteret (FOL) jelöltek ki, amelyek átlagosan 180 km-re helyezkedtek el egy esetleges európai háború várható ütközőzónájától. [1; 106.]

A hidegháború bizalmatlanságtól terhes viszonyai között meglehetősen szokatlannak számított, hogy a hat előretolt hadműveleti repülőterből négy elhelyezkedése, funkciója, illetve az ott állomásozó repülőgépek száma, szervezeti felépítése kezdettől fogva ismert volt.

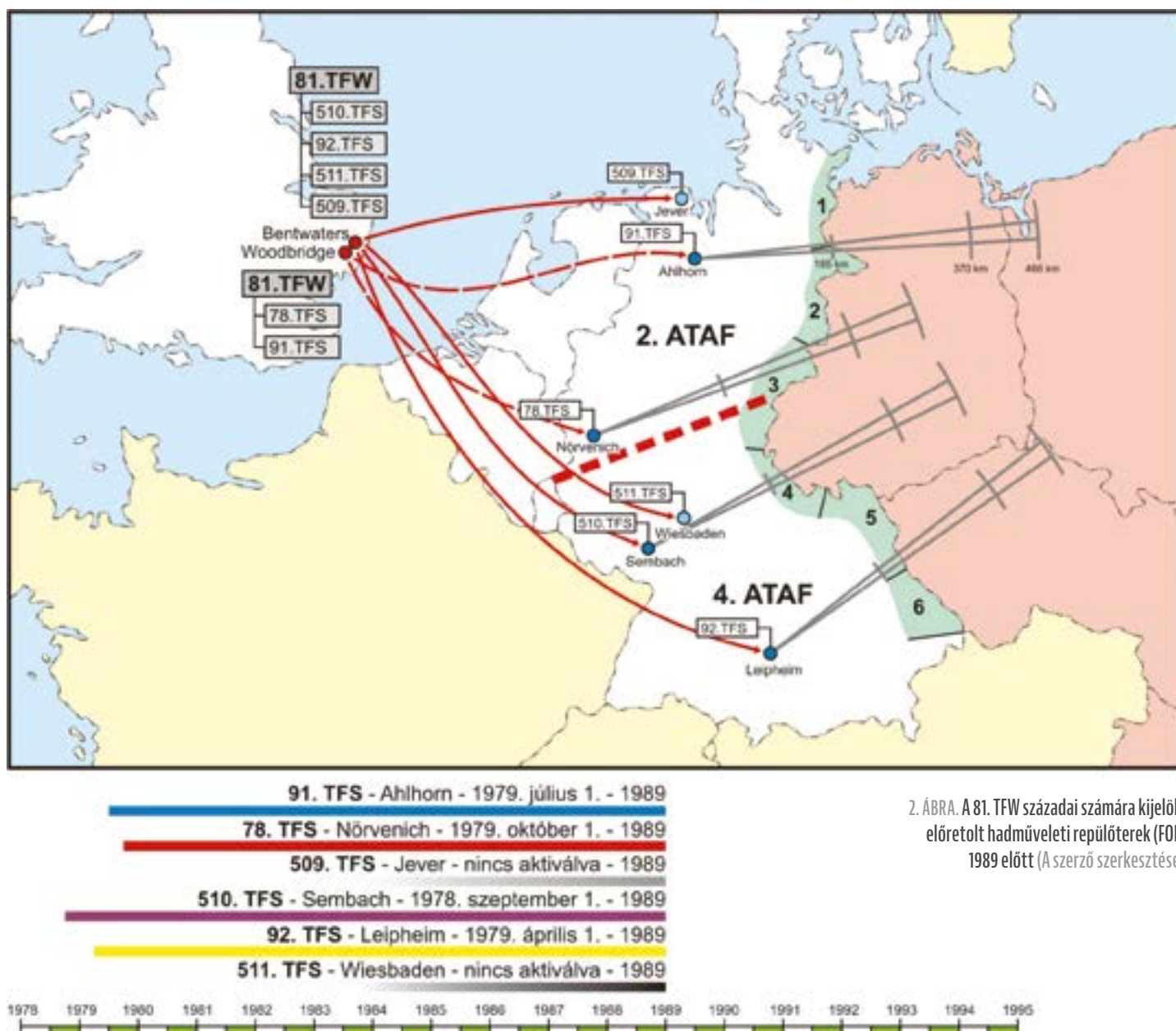
Ebben az időszakban kizárólag a négy ismert repülőterén, a sembachi, a nörvenichi, az ahlhorni és a leipheimi repülőtereken állomásoztak a repülőszázadok kijelölt különítményei. A további két előretolt hadműveleti bázist, (melyek helye azóta már ismert) a jeveri, illetve a wiesbadeni támaszpontokat csak egy esetleges háborús helyzet esetén aktiválták volna. A hat előretolt hadműveleti repülőter helyét úgy határozták meg, hogy azok felelősségen megosztva a NATO irányítása alá tartozó két Szövetséges Harcászati Légierő (Allied Tactical Air Force – ATAF), a 2. és a 4. ATAF parancsnoksága alá tartoztak. [2; 48.] (2. ábra)

1989-ben az egyes repülőszázadok számára kijelölt előretolt hadműveleti repülőterek helyszíneit megváltoztatták. (3. ábra) A változtatás pontos okára a rendelkezésre álló forrásmunkák nem adnak magyará-

1. ÁBRA. Az USAFE 81. harcászati vadászpilóta-ezred 77-0259 USAF azonosítószámú Fairchild A-10A repülőgépe a woodbrige-i bázison. A repülőgép függőleges vezérsíkján az ezred egységes „WR” ezredkódja látható. A repülőgép jelenleg az Imperial War Museum duxfordi kiállításán látható, de már a 10. harcászati vadászpilóta-ezred „AR” ezredkódjával (Forrás: Alamy)

* Gépészmérnök. ORCID: 0009-0006-3437-3149

2. ÁBRA. A 81. TFW századai számára kijelölt előretolt hadművelési repülőterek (FOL) 1989 előtt (A szerző szerkesztése)

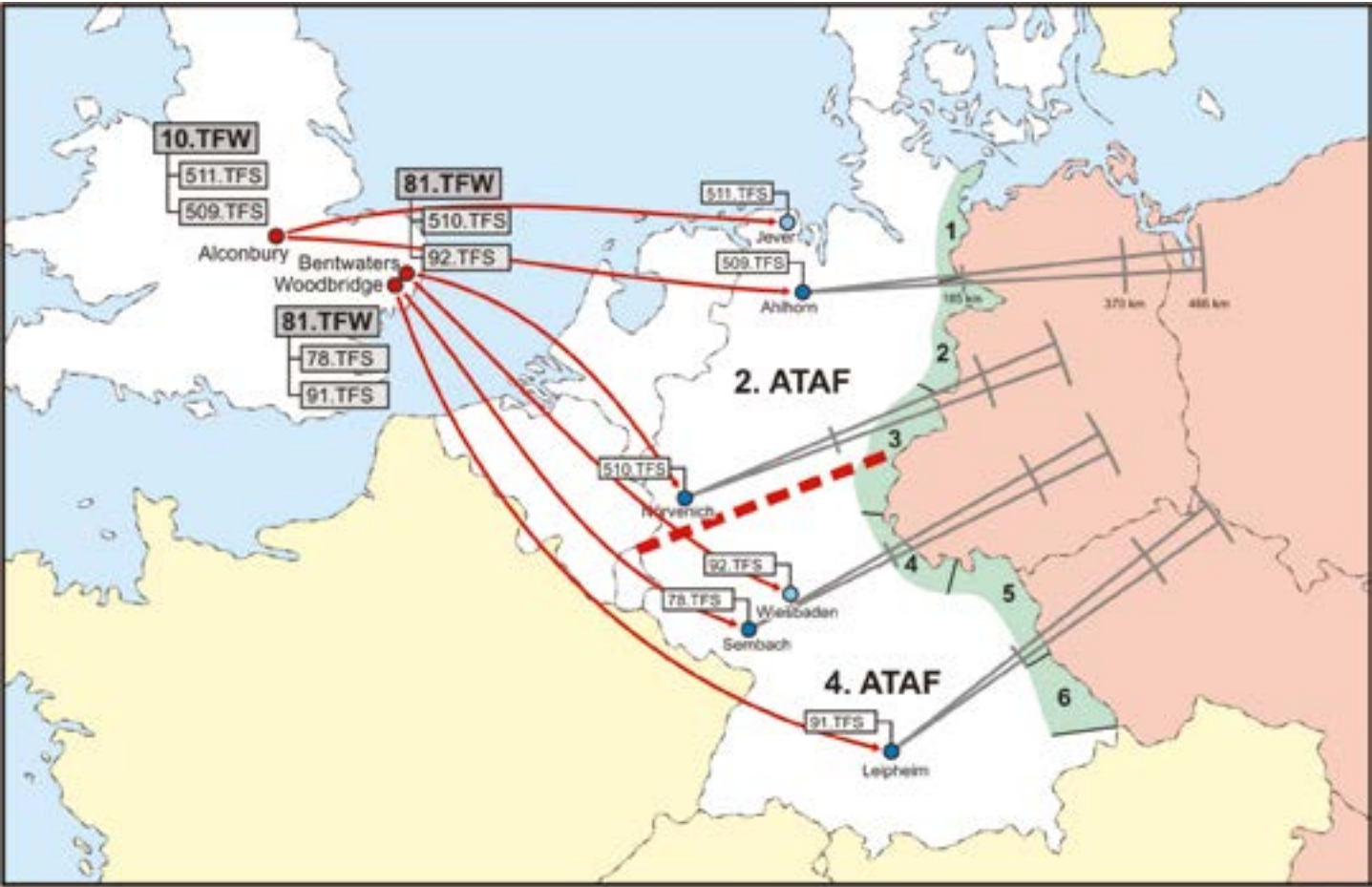
zatot, azonban az előretolt hadművelési repülőterek cseréje vélhetően szorosan összefüggött a repülőszázadok 1988 második felében lezajló nagy-britanniai átszervezésével.

Az előretolt hadművelési repülőterek infrastruktúrája elsősorban a repülőgépek bevetésre történő felkészítése (fegyverek, tüzelőanyag stb.) feltételeinek biztosítására korlátozódott, ezeken túl csak kisebb javításokra, illetve karbantartásra alkalmas létesítményeket alakítottak ki a bázisokon. [1; 106.] A repülőgépek bonyolultabb javítási és karbantartási feladatait továbbra is az Egyesült Királyságban található fő hadművelési bázisokon végezték el. [2; 48.]

Az egyes repülőszázadok kijelölt alegységei, amelyhez nyolc-tíz A-10A Thunderbolt II repülőgép tartozott, a számukra kijelölt előretolt hadművelési repülőtereken folyamatosan, rotációs alapon állomásoztak. [3; 118.] Azok a századok, amelyekhez békeidőben „inaktív” előretolt hadművelési repülőterek voltak rendelve, más századok számára kijelölt előretolt hadművelési repülőtéren hajtották végre a feladataikat. Ezen támaszpontok közös használata háromhetes ciklusokból állt, melynek során az egyes századok különítményei két-két hetet töltöttek el a számukra kijelölt repülőtereken. Ennek megfelelően Nyugat-Németország területén

folyamatosan 32-36 db A-10A Thunderbolt II repülőgép állomásozott – az áttelepült alegységek repülőgépeinek számától függően. A pilóták esetében ez azt jelentette, hogy normál ütemezés esetén a pilóták két hetet töltöttek az előretolt hadművelési repülőtereken, naponta két felszállást hajtva végre, majd ezt követte négy hét a nagy-britanniai fő hadművelési bázison (MOB), ahol hetente körülbelül két felszállást teljesítettek. [2; 48.] (4. ábra)

Az ahlhorni és a sembachi előretolt hadművelési repülőterek már 1979-ben készen álltak az alegységek fogadására, így a rendszeres áttelepülésekkel a gyakorló repülések azonnal

3. ÁBRA. A 10. és a 81. TFW századai számára kijelölt előretolt hadműveleti repülőterek 1989 után (A szerző szerkesztése)

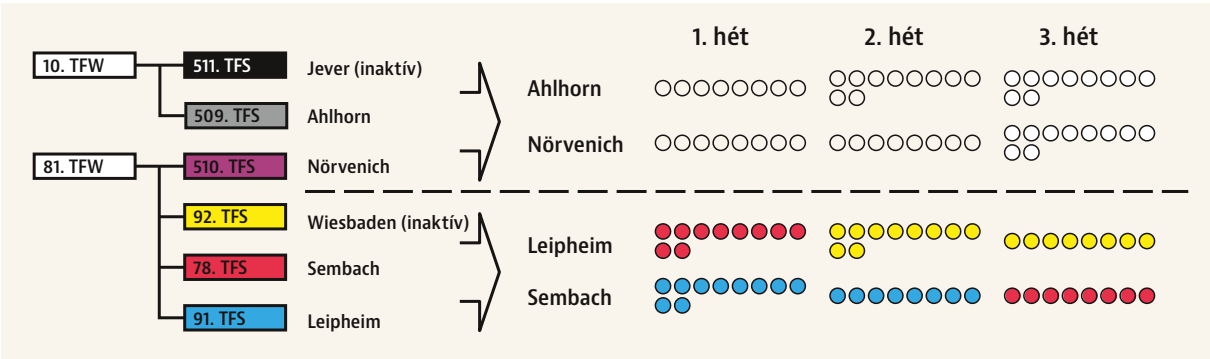
- 509. TFS - Ahlhorn - 1989 - ???
- 510. TFS - Norvenich - 1989 - 1992. március 19.
- 511. TFS - Jever - 1989 - nincs aktiválva
- 78. TFS - Sembach - 1989 - 1991. május 3.
- 91. TFS - Leipzig - 1989 - 1992. szeptember 25.
- 92. TFS - Wiesbaden - 1989 - nincs aktiválva

megkezdődhetnek Nyugat-Németország keleti légterében. [4; 45.] A repülések során elsősorban az ellenség lehetséges fő áttörési szakaszainak megismerése volt a fő feladat, mivel

háború esetén a Thunderboltok itt kerültek volna bevetésre. [2; 48.] Amellett, hogy az A-10A repülőgépek alkalmazása elsősorban Nyugat-Németország terüle-

tére koncentrálnódott, a NATO többi szövetségesének (például Norvégia vagy Olaszország) támogatása is szerepelt a tervekben. [2; 48.]

5. ÁBRA. A 81. TFW-hez tartozó 80-0167 USAF azonosítószámú A-10A repülőgép. A fotó 1992. január 21-én, az amerikai Nellis légibázison készült (Fotó: Dan Stijovich)

A 81. ÉS A 10. HARCÁSZATI VADÁSZREPÜLŐ-EZREDEK FELOSZLATÁSA

1989-ben, a berlini fal leomlásával véget ért a hidegháború, ami új helyzet elé állította a politikusokat és a katonai vezetőket. Az USAFE így – korábbi feladatkörét tekintve – elvesztette létjogosultságát, ez pedig egyben azt is jelentette, hogy a 81. TFW és a 10. TFW A-10A repülőgépei számára elérkezett a vég kezdete. [5; 95.]

A 81. harcászati vadászpilóta-ezred feloszlását 1991 május végén jelentették be. [2; 56.] Elsőként a woodbridge-i bázison állomásozó két repülőszázadot oszlatták fel. A 78. harcászati vadászpilóta-századot hivatalosan 1992. május 1-én, a 91. TFS-t 1992. augusztus 14-én oszlatták fel; mindkét század gépparkját az amerikai Légi Nemzeti Gárda alakulatainak adták át. [6; 124.]

Azalconburyi bázison állomásozó 10. TRW alárendelt századai közül az 511. TFS repülőgépei 1991. október 29. és december 18. között átkerültek az Egyesült Államokban állomásozó 507. Air Control Winghez, ugyanakkor a századot hivatalosan csak 1992. december 18-án oszlatták fel. (5. ábra) Ezt követte az 509. TFS, amelynek repülőgépeit 1992. január vége és március között szállították át a Davis-Monthan-i légi bázis mellett kialakított repülőgéptárolóba, majd 1992. december 18-án ezt a repülőszázadot is feloszlatták. A repülőezred feladatkörét 1993. március 31-én módosították, amelynek megfelelően az alakulat megnevezését 10. bázis repülőezred-

re (10th Air Base Wing) változtatták. [2; 70.] A repülőezredet végül 1994. októberében oszlatták fel. [7]

A bentwatersi bázist hivatalosan 1992. december 1-jén zárták be. Ezzel egyidejűleg, 1993. január 4-én az 510. TFS jelölését 510. vadászpilóta-századra (510th FS) változtatták, és a németországi spangdahlemi légi bázison állomásozó 52. vadászpilóta-ezred alárendeltségébe helyezték. [2; 74.]

A 92. harcászati vadászpilóta-századot, annak ellenére, hogy a kiképzési feladatait már 1993 januárjában befejezte, hivatalosan csak 1993. március 31-én oszlatták fel; az alakulat utolsó két repülőgépe március 23-án hagyta el a bentwatersi bázist. [2; 74.]

A 81. TRW-t hivatalosan 1993. július 1-jén oszlatták fel. A két repülőezred feloszlásával egyidőben a németországi előretolt hadművelati repülőter fenntartását is megszüntették. [6; 125.]

ÖSSZEGZÉS

Az amerikai légierő parancsnoksága a Fairchild A-10A Thunderbolt II re-

pilóta-gepekkel felszerelt repülőszázadok esetében sajátos, ugyanakkor nem egyedülálló megoldást választott az alakulatok telepítését illetően. Az alakulatok egyidejű állomásoztatása a fő hadművelati bázisokon, illetve az előretolt hadművelati repülőtereken jelentősen megnövelte a személyi állomány hadrafoghatósági szintjét, ami a folyamatos áttelepülések, illetve a kiképző repülések intenzitásából egyenesen következett. De a hidegháború véget érésével az amerikai légierő vezetése az Európában állomásoztatott erőket, így az A-10 Thunderbolt II repülőgépekkel felszerelt alakulatokat is rövid időn belül leépítette, illetve a hadrendben megtartott erőket az aktuális geopolitikai megfontolások alapján más kontinensekre telepítette át.

Ugyanakkor az A-10 Thunderbolt II repülőgépek európai állomásoztatásának története szorosan kapcsolódik a típushoz, hiszen a repülőeszköz alkalmazása csak így helyezhető el térben és időben. ■

HIVATKOZÁSOK

- [1] Peter C. Smith: Fairchild-Republic A-10 Thunderbolt II. Crowood Press Ltd., Ramsbury, 2000.
- [2] Rick Stephen: A-10 Fighting Warthog. World Air Power Journal, 1994/16 Spring, Aerospace Publishing Ltd., London.
- [3] Roy Wilkinson: The World's Great Attack Aircraft. Aerospace Publishing, New York, 1988.
- [4] Giovanni de Briganti: Le Thunderbolt en Europe. Le Moniteur de L'Aéronautique 1979/9.
- [5] Warren E. Thompson: 81st TFW A-10s in the Cold War. Combat Aircraft Monthly 2013/2.
- [6] End of the Panthers. Scramble Magazine, 2013. június, 123–127.
- [7] 10th Air Base Wing. <https://www.usafa.af.mil/About-Us/Fact-Sheets/Display/Article/428281/10th-air-base-wing> (Letöltve: 2025.01.01.)